

και θα ξανατυπωθή στα τέτοια βιβλία και μύριες θα χαραχτή στη μνήμη και στην ψυχή των παιδιών.

Κι αν τώρα ή εργασία σας, ή ποιήσή σας, ο κόπος και ο πόνος, ή λευτεριά σας και ή λαχτάρα σας, όχι μόνο την προσοχή δὲ μᾶς τραβούνε, μὰ στο σημεῖο μᾶς φέρνουνε νὰ καθόμαστε με λαφρὴ τὴ συνείδηση νὰ ἐπικρίνουμε — ἂ δὲ βρισιόμαστε τις περισσότερες φορές και γιὰ δαῦτο ἀκόμα — ἔχετε κατὰ τὴν ταπεινὴ μου γνώμη ὅλο τὸ δίκιο σας νὰ μᾶς ξαναδροντήξετε τὰ λόγια τῆς Φωνῆς στὸ «Δαχτυλίδι τοῦ Γύγη»: (σελ. 277).

— Ἀνόητοι, ποὺ θέλετε νὰ δεσμώσετε τὴν Ἰδέα! Τὰ ζῶα! Πίσω! Πίσω!

Μὲ σεβασμὸ και ἀγάπη.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΤΡΕΧΟΥΜΕΝΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

ΘΕΑΤΡΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ. «Τὰ Γεράκια» δράμα σὲ 4 πράξεις τοῦ κ. Θ. Α. Θωμᾶ.

Ἡ ξερὴ μίμηση τῆς φόρμας τῶν παλαιῶν δραμάτων ποὺ ἔχει τὴν περισσότερὴ πέραση, στοὺς λογῆς δραματικούς ἀγῶνες, μᾶς ἔδωσε παράδειγμα τελευταία τὰ «Γεράκια», ἔργο βραβεμένο ἀπὸ τὸν περίφημο «Ἑλληνικὸ Φιλολογικὸ Σύλλογο» τῆς Πόλης.

Ὁ κ. Θωμᾶς θρεμένος ἀπὸ τὰ δραματογραφήματα τῆς σειράς τῶ «Δυὸ Ὀρφανῶν» και τῆς «Λαυρεντίας» θέλησε νὰ ξαναφέρῃ, στὴν ἐποχὴ μας τὴ σκηνικὴ συγκίνηση με τὰ δυὸ γνωστὰ στοιχεῖα, τὸ ἀπαραίτητο ζήτημα τιμῆς ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, τοὺς φόνους, τὰ δηλητήρια και τοὺς αὐτοχερισμοὺς ἀπ' τὴν ἄλλη. Ὁ τίτλος τοῦ ἔργου συμβολίζει τοὺς κακοὺς ἀθρώπους τῆς κοινωνίας ποὺ με τὸν πλοῦτο τοὺς πλανεύουν τὰθῶα κορίτσια και τοὺς ἀρπάζουν σὰν ὄρνια, τὴν τιμὴ. Φυσικὰ τὸ δράμα ξετυλίγεται σὲ ρωμαντικὴ καθαρεύουσα, με διάλογο τρομαχτικὸ στὴν ὑπερβολὴ του και με ὅλες τις ταιριαζόμενες ποιητικότητες και λυρισμολογίες, χιλιοπατημένες ἴσα με τὴν ὥρα ἀπὸ κάθε ἀγαθὸ ἄθροισμα ποὺ νομίζει πὺς ἔχει μέσα του τὸ ἀψηλὸ δαιμόνιο τῆς Τέχνης, σταματημένης κατὰ τὴν ἀντίληψή του στὰ μισὰ τοῦ περασμένου αἰῶνα, στοὺς καλοὺς ἐκείνους καιροὺς ποὺ δὲν εἶχανε φανερωθῆ ἀκόμα οἱ ἐκφυλισμένοι «ἀνατροπεῖς τῶν κοινωνικῶν και θρησκευτικῶν δοξασιῶν τοῦ ὑγιούς λαοῦ, Ἰψενιὸς τις, Μα-

τερλίγκιὸς τις, Χαουπταμάνιὸς τις και οἱ εὐάριθροι τούτων μαθηταί».

ΘΕΑΤΡΟ ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΟΠΟΥΓΗ. «Τὰ Δάθη τῆς Ὀσίας» φάρσιν σὲ 3 πράξεις τοῦ κ. Τοτοῦ Νταμίρη.

Ἡ φάρσα τοῦ κ. Νταμίρη δὲν ἔχει στερεὸ μῦθο γιὰ νὰ πλεχτῆ γύρω του. Δίχως κεντρικὸ ἄξονα στριφογυρίζει στὸ φρέσκο ἀέρα και τὰ μέτρια καλαμπούρια ποὺ μᾶς προσφέρει δὲν εἶναι ἱκανὰ νὰ δικαιολογήσουνε τὴν ἀστειολογικὴ φλέβα τοῦ νέου συγγραφέα. Δὲ μᾶς παρουσιάζει τουλάχιστο ἕνα κωμικὸ τύπο, ἕνα ζουγραφισμένο χαρακτήρα ἀπὸ τόσοὺς και τόσοὺς ποὺ ἡ σύγχρονὴ ζωὴ ἔχει νὰ μᾶς δώσῃ.

Μιὰν ἀξιόλογη κίνηση χαρακτηρίζει και τις τρεῖς του πράξεις, μὰ κίνηση δίχως σκοπὸ και ἀποτέλεσμα, δίχως οἰκονομία σκηνικὴ, με πολλὲς ἀπιθανότητες γιὰ τὸ περπάτημα τῆς ἀδύνατης ὑπόθεσης. Τὰ περισσότερα πρόσωπα διακρίνει μιὰν ἀλύγιστη κουταμάρα και ἴσως αὐτὸ νὰ εἶναι τὸ πιε κωμικὸ τους, μποροῦμε νὰ ποῦμε, στοιχεῖο. Μὰ ἡ φάρσα τότε μόνο εἶναι δυνατὸ νὰ κεντρίσῃ τὴν εὐθυμία, ὅταν ξετυλίγεται ἀνάμεσα σὲ ἀθρώπους φίνους στὴν ἐξυπνάδα ποὺ ἔτι παθαίνουν τὸ παθαίνουν ἀπὸ σύμπτωση δικαιολογημένη και ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὰ πνευματικὰ τους ὑστερήματα.

Τὰ ὑστερήματα τούτα μπορεῖ νὰ βολεφτοῦνε ἀπὸ τὸ συγγραφέα μόνο και μόνο γιὰ τελειότερο ζουγράφισμα τοῦ κάθε τύπου και ὄχι γιὰ κύρια τοῦ ἔργου αἰτία και ἀφορμὴ. Τὸ νᾶνεβάξεις ἕναν ἡλίθιο καθαρευουσιάνο πάνου στὴ σκηνὴ ποὺ νὰ ὀρκίζεται ὀλοένα στὴν Ὀσία Κασσιανὴ δίχως λόγο, θαρροῦμε πὺς δὲν εἶναι και αὐτὸ τίποτ' ἄλλο παρά ἕνα ἀπὸ τὰ πολλὰ τῆς ὀσίας Τέχνης λάθη.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πέτρου Βλαστοῦ: «Φυσικὴ» μεταφρασμένη ἀπὸ τὰ ἀγγλικά. (Ἀθήνα 1912. Χαρίζεται). Εἶναι ἡ Φυσικὴ ποὺ πρωτοφάνηκε γραμμὴν σὲ γλώσσα δημοτικὴ. Τὰ παρόμοια βιβλία ξεκινοῦν ἀπὸ τὸν ἀκόλουθο συλλογισμό: «Δὲν πρέπει νὰ περιμένουμε γιὰ νὰ μᾶς κανονίσουνε τὴν ἐνέργειά μας τὰ πράματα και ὁ καιρὸς, ἀλλὰ ἐμεῖς, με τὴ δικὴ μας ψυ-

χόρημη προσπάθεια, πρέπει να φέρουμε σιμώτερα τους μελλόμενους καιρούς και να τροποποιήσουμε τα πράγματα». Άλλωστε κι αν ο καθεαυτὸ σκοπὸς κ' ἡ πραχτικὴ ἐπιρροή ἐνὸς παρόμοιου βιβλίου δὲ φανερωθῆ ἀκόμα γιὰ τὶς μεγάλες ομάδες, τὸ ἔργο τοῦτο μπορεῖ νὰ ζήσῃ τὴν παράμερη ζωὴ τοῦ βιβλίου καὶ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ὑπαρξὴ του σὺν κάποια ἀπομονωμένη γλωσσικῇ δοκιμῇ καὶ φιλολογικῷ πείραμα. Καθὼς ὑπάρχουν πρόδρομοι ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, ἔτσι καὶ μέσα στ' ἄψυχα μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς στέκουνε «τὰ βιβλία οἱ πρόδρομοι». Προϊδεάζουν καὶ αὐτὰ καὶ προαναγγέλλουν τὸ κάτι ποὺ θάρθῃ πίσωθε τους.

Στὴ Φυσικὴ τούτη, φερμένη στὴ γλώσσα μας ἀπὸ τὸν κ. Πέτρο Βλαστό, δὲ μποροῦμε παρὰ νὰ καμαρώσουμε τὴν ἀνεση τῆς φράσης, τὸ καλοζυγισμένο τοῦ ὕφους καὶ τὴ σαφήνεια τοῦ λεχτικοῦ της. Τίποτα λιγώτερο ἀπ' ὅ,τι θ' ἀπαιτοῦσε ἓνα τέτοιο ἐπιχειρήμα. Ὁ ποιητὴς Ἑρμονας δὲν ἔκρινε ἀνωφέλευτο, οὔτε δὲ νόμισε τὸν ἑαυτὸ του ἀκατάλληλο, νὰ καταπιαστῆ μὲ μιὰ τέτοια θετικῇ, περιωρισμένη κ' ἐπίπονη δουριά.

Θὰ μποροῦσα ἐδῶ νὰ φανῶ ἐπιφυλαχτικὸς γιὰ μερικὸς νιογέννητους ὄρους ποὺ ἀγαπᾶ νὰ μεταχειρίζεται ὁ κ. Βλαστός· δὲν τὸ κάνω, — ὄχι μόνο γιατί δὲ θὰ ταίριαζε μὲ τὸ λιγόλογο τῆς σημειωσούλας μου αὐτῆς, — ἀλλὰ γιὰ ν' ἀποφύγω τὴ χοντρὴ κοινοτοπία τῆς φτηνῆς ἐπίκρισης· πρέπει νὰ χουμ ἀκατάπαυστα στὸ νοῦ μας ὅτι σὲ μιὰ γλώσσα ποὺ ρυθμίζεται ὀλοένα καὶ τὸ περπάτημά της γίνεται πάντα κ' ὀργανικώτερο, οἱ δοκιμὲς κ' οἱ ἀπόπειρες θάναι διάφορες καὶ ποικιλόμορφες. Ἀργότερα, σὰ θὰ πολλαπλασιαστοῦνε τὰ ἐπιστημονικὰ βιβλία τὰ γραμμένα στὴ δημοτικῇ, θ' ἀποχτήσουμε τοὺς τελειωτικὸς-γλωσσικὸς ὄρους καὶ τύπους. Στὴ «Φυσικῇ» τοῦ ὁ κ. Π. Βλαστός ἀκολουθεῖ δικὸ του τονισμό. Καταργεῖ τὰ πνέματα καὶ μεταχειρίζεται γιὰ τὸν τονισμό τὴν ὀξεία μονάχα. Κρίμα ποὺ ἡ τέτοια λογικὴ ἀντιμετωπίζει μιὰν ἄλλη καθιερωμένη λογικῇ, ζημιώνοντας ἔτσι τὴ διάδοσῃ τοῦ καλοῦ τούτου βιβλίου.

Χριστοῦ Βαρλέντη: «Μπουκετάκι». (Ἀθήνα 1912. Μιὰ δραχμῇ). Τὸ Μπουκετάκι», λιγόστιχη ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Βαρλέντη, κλείνει ἴσαμε καμμιά δεκαριά ποιήματα. Μιὰ τέτοια συντομότατη συλλογὴ θάπρεπε νὰ μᾶς δίνῃ ἢ κάποιο δυσκολόβρετο ποιητικὸ ἀπόσταγμα ἢ κάποια δυνατὴ πνοὴ ἢ κάποια προσωπικώτερη τεχντροπία ἢ κάτι ἄλλο, ποὺ δὲ μπορέσαμε νὰ βροῦμε στὴν περίστασῃ αὐτῇ.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ κ. Βαρλέντης πετυχαίνει κάποιον δέσιμο στὸ δεκαπεντασύλλαβό του. Ὡς τόσο μ' ὄλο τὸ χαρακτήρα τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ ποὺ γυρεῖ νὰ χύσῃ καὶ μ' ὄλη του τὴν προσπάθεια γιὰ κάποιο ἀντιφέγγισμα μιᾶς Σολωμικῆς μαεστρίας, ὁ στίχος τοῦ κ. Βαρλέντη δὲν παρουσιάζει τὴν ἀπαιτούμενη ἐκλεχτὴ τροφή. Μέσα στὰ τραγούδια του θὰ μπορούσαμε νὰ ξεχωρίσουμε καὶ νὰ φέρουμε γιὰ παράδειγμα στὰ λίγα μας τούτα λόγια τὸ «Ἄνθος ἢ Πουλι» καὶ τὴ «Νύχτα τῆς Ψυχῆς».

Χριστοῦ Βαρλέντη: «Σύβνα Ρωμιέ». (Ἀθήνα 1912, Μιὰ δραχμῇ). Μὲ τὸν τέτοιο ἐγερτήριο τίτλο ὁ κ. Βαρλέντης ἀνταμώνει σὲ λιγοσέλιδο βιβλιαράκι ἄρθρα τοῦ ἐπίκαιρα ποὺ πρωτοφάνηκαν ἄλλοτε ἄλλοῦ. Εἶναι μιὰ σειρά ἀπὸ σύντομα θερμὰ μαυφέστα, ἀπὸ ἐπεισοδιακὰ ἀρθράκια, ἀφιερωμένα στὶς πονηρὲς μέρες τοῦ περσινοῦ γλωσσικοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἀγῶνα. Μολαταῦτα, ἐπειδὴ δὲ βγαίνουν ἀπὸ τὸ κάδρο τοῦ ἐπικαιροῦ, κὶ οὔτε κρατοῦν ἀπὸ τὸ σκάλισμα τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ τὸν κάπως διανοητικώτερο τόνο τοῦ «essay», δύσκολα δικαιολογοῦνε τὴ ζωὴ τοῦ βιβλίου. Μέσα στὸ βιβλιαράκι τοῦτο τοῦ κ. Βαρλέντη ξεχωρίζουμε τὴν πρόθεσῃ ἀνώτερη ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα. Θέλω νὰ πῶ πὼς μέσα στὸ λόγο τοῦ κ. Βαρλέντη, ποὺ δὲν προορίζεται γιὰ καμμιά δικὴ του ξεχωριστὴ ζωὴ, διακρίνουμε (κ' ἴσως αὐτὸ νὰ μᾶς κάνῃ τὸ βιβλιαράκι του συμπαθητικὸ), τὴν καλὴ θέλησῃ, τὴν πίστη καὶ τὸν ἐνθουσιασμό τοῦ γλωσσοῖδεάτη ἀγωνιστῆ. Κὶ ὁ ἀγῶνας μας σήμερα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ καλὴ θέλησῃ, ἀπὸ πάλη κὶ ἀπὸ ἐνθουσιασμό.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ (*)

Σένα χωράφι· μάγριοχόρταρα καὶ γράνες μιὰ Γρηὰ σκυμένη μαζόνει χόρτα. Τὸ χιόνι πέφτει ἔπαλά ἀπαλά. Ἀπὸ τὸ μονοπάτι προβάλει ὁ Γιανάκης τρέχοντας λαχανιασμένα καὶ σταματάει μόλις βλέπει τὴ γρηά.

Ο ΓΙΑΝΑΚΗΣ

Ὡρα καλὴ σου σταβρομάνα.

Ἡ ΓΡΗΑ (γυρρίζοντας ἄξαφνα)

Μὰ ποιὸς εἶναι ;

(βλέποντας τὸ Γιανάκη)

(*) Κοίταξτε ἀριθ. 480, 481 483 καὶ 484.